

Numizmatika

Nastanak i razvoj kovanog novca

Numizmatika

- Numizmatika je samostalna znanstvena disciplina čiji je cilj proučavanje kovanica, lijevanog novca, predmeta u obliku kovanica te medalja, odličja, plaketa, značaka, papirnatog novca i njihove vrijednosti.
- Postoje predmeti u obliku kovanica koji imaju izgled ili oblik kovanice i za njih se može ustvrditi da su se razvili iz kovanica.
- Predmeti kojima su se ljudi služili prije nastanka novca su plombe, fibule, privjesci.
- Najčešći prikazi na novcu su bili pismo i osoba vladara.

Današnje hrvatske kovanice

Kovanice

- Prije pojave novca ljudi su do tražene robe dolazili razmjenom dobara.
- Pred monetarni oblici novca su lijevani komadi metala (bakar, bronca).
- Kovanica ili kovani novac najčešće je okrugao metalni predmet izrađen tehnikom kovanja ili rijđe lijevanjem.
- Da bi se neka kovanica smatrala novcem morala je zadovoljiti temeljna obilježja novca koji je sredstvo za razmjenu dobara.
- Tek u Grčkoj i Rimu kovanice su dobile obilježja novca kakav danas poznajemo.

Različiti predmeti koji su se koristili za trgovanje prije nastanka novca

---

Nastanak novca

- U Maloj Aziji u 7. ili 6. st. pr. Kr. dogodila se svojevrsna revolucija koja je promijenila svijet – počele su se upotrebljavati kovanice.
- Dva su mišljenja o nastanku novca – jedno da je iz posljednje trećine 7. st. pr. Kr., a drugo da je iz sredine 6. st. pr. Kr.
- Nakon analiza zaključeno je da su najstarije kovanice izrađene od elektruma – metala umjetno dobivena dodavanjem srebra zlatu.
- Takve kovanice su se teško mogle upotrebljavati zbog velike vrijednosti pa se nisu smatrале novcem u punom smislu te riječi.

Jedna od najstarijih kovanica u svijetu potječe iz
Lidije (Mala Azija)

Izrada kovanica

- Alati za kovanje su čelik, kliješta, kovne pločice i žigovi.
- Proces kovanja je tekao tako što bi se zagrijana kovna pločica postavila na donji fiksirani žig te bi se na nju postavio žig za kovanje naličja.
- Novac je metalni predmet koji može biti različitih oblika.
- Novac ima dvije strane – lice i naličje.
- Kroz povijest su na licu i naličju bili prikazivani vladari dok se danas nalaze različiti motivi – životinje, biljke, kulturni spomenici, bitne osobe iz povijesti.

Prikaz procesa kovanja novca

Vrijednost novca

- Vrijednost novca se kroz povijest često mijenjala
- Na sljedećoj tablici možemo vidjeti kolika je bila vrijednost različitih dobara u šesnaestom stoljeću izražena u denarima

1528.

sedla	75 – 100
koplja	12 – 18
stremeni	20 – 40
remenje za stremen	15
pojas	8
ular	8
par ostruga	18 – 32
kapa	6
uzde	28
šipka željeza	120
par kožnih čizama	15 – 25
par cipela od kozje kože	8
guska	3
kopun	2
krava muzara	100
jednogodišnji bik	200
trogodišnji bik	25
pile	32
odojak	1
jarić	2
svinja	4
sir	50 – 100
6 jaja	2 – 4
pinta meda	manje od $\frac{1}{2}$
ninta maslaca	6

1558.

kvarta pšeničnog brašna	55
kvarta zobi	56
kola koja vuku četiri vola	40
kola koja vuku tri vola	30
kola koja vuče jedan vol	20
libra govedine	2
libra junetine	5

Dubrovački talir

- Talir je po definiciji vrsta novca mase 27 grama, kovan isključivo od srebra i bakra.
- Kovan je od 1337. do 1803. godine i koristio se u muslimanskom i kršćanskom svijetu.
- Dubrovčani su uz talir kovali još perpere, solde, škude, poluškude, libertine, artiluke, a najsitniji bakreni novac bila je minca.
- Na licu talira iz 1777. godine (kojeg vidimo na sljedećem slajdu) nalazio se natpis, u prijevodu, rektor Republike Raguse uz njegov lik dok na naličju stoji natpis Dukat i pol Republike Raguse uz grb Dubrovačke Republike.

Dubrovački talir iz 1777. godine

Dubrovački talir iz 1733. godine poznat pod nazivom Bradan

Hvala na pažnji!

2.B Ekonomski i trgovачke škole Dubrovnik i profesor Antun
Matić